

115761/

26. Jan. 1954.

Personlig.

Herr prisdirektor Vilhelm Thagard,
Frisdirektoratet,
Oslo.

Jeg har hatt anledning til å se deres brev av 8. mars 1951 til O. Løistad, markaker angående "landesviklovens" tilblivelse og hensikt.

I dette brev skriver de bl. a. : "Anordningen er på mange punkter blitt fullstendig misopplattet. Den medførte ingen straffeskjerpning men ga adgang til å idømme mildere straffer enn det var adgang til etter de tidligere gjeldende bestemmelser."

Det er imidlertid vanskelig å forstå berettigelsen av en slik karakteristikk av loven og dens hensikt når en erindrer bl. at Undersøkelleskommisjonen av 1945 karakteriserte den som "mere en dom enn en lov" og antydte at den burde vært uskrevet, at der samtidig innførtes den hårdeste lovskjerpelse som det står i menneskelig makt å innføre - nemlig innføringen av dødsstraffen med tilbakevirkende kraft, at det ikke ble reist tiltale mot de ca. 200.000 tyskerarbeidere som ikke var medlemmer av Nasjonal Samling og som frivillig tok arbeid hos de tyske militære myndigheter for økonomisk vinnings skyld.

Den samme frangengående kunne i alle tilfelleer like godt ha vært brukt overfor medlemmene av Nasjonal Samling, hvorav de fleste ikke engang tok tyskerarbeide. Når det ikke trengtes noen ny lov for å unlate pitale overfor tyskerarbeiderne som positivt støttet fienden i red og død ved frivillig arbeid på befestningsanleggene, så trengtes de enda mindre noen ny lov for å beskytte medlemmene av Nasjonal Samling mot tidligere gjeldende norsk lov som de angivelig kunne rammes av. Nasjonal Samling var etter de gamle lover et fullt lovlig parti med fullt lovlig medlemskap. Det såkalte kollektive ansvar ved medlemskap i et lovlig politisk parti er oppfunnet for anledningen.

Det må derfor etter min mening foreligge et fullt forsvarlig grunnlag for å gå ut fra at en kommer den ufarvete sandhet

betydelig nærmere, hvis en sier at den virkelige hensikt med landssvikloven umulig kan ha vært å "gi adgang til å idømme mildere straffer enn det var adgang til etter de tidligere gjeldende bestemmelser", men tvert imot den å kunne forfølge og straffe av politiske grunner landsmenn som anstendigvis ikke kunne straffes etter de tidligere gjeldende bestemmelser, hvis en med "bestemmelser" mener tidligere gjeldende norske lover uten nye for anledningen tilpassete juridiske fortolkninger av disse gamle lover. (Sks. grunnlovens par.gr. 97.)

Dette er idag blit den almindelige mening blant folk, både jurister og ikke jurister som ikke er impliserte i rettsoppgjøret.

Jeg interesserer meg imidlertid bare for den riktigst mulige forståelse av disse ting og tillater meg derfor å be Dem være så venlig å svare så klart som mulig på følgende:

1. Refererer Deres foran nevnte ord: "tidligere gjeldende bestemmelser" seg til tidligere gjeldende norske lover eller til de skjerpene anordninger som ble gitt i London for landssvikloven?
2. Anser De landssvikloven som en direkte nødvendig følge av disse skjerpene anordninger?
3. Anser De landssvikloven (og de skjerpene anordninger) som en direkte nødvendig følge av at den norske regjering i London forpliktet seg overfor fremmede makter til å forfølge og straffe alle de landsmenn "som hadde motarbeidet de alliertes sak"?

Disse spørsmål måtte vel også kunne belyses ved forarbeidene til loven, men jeg har ikke kunnet finne at disse er offentliggjort. Er de hemmelige, eller hvor kan en få studere dem?

Arbeidet

- P. S. Tilslutt en liten sand historie herfra som er illustrerende og nesten komisk. En funksjonær ved Kalnes Mek. Verksted, Tønsberg søkte under okkupasjonen et års permisjon med den begrunnelse at han hadde tatt tyskerarbeide for å tjene penger til et bibelkursus! Direktøren, som jeg kjenner personlig, reagerte i indignasjon på den måte at han ga ham permisjon for alltid. Direktøren var medlem av Nasjonal Samling og blev i tur og orden straffet for det. Funksjonæren var ikke medlem og dermed straff